

Előfizetési díj:	
Égész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepek követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasábozott garmond sor ára 6 kr.	
Bélyegű minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket fölvesznek:	
Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22)	
Haasenstein és Vogler (Neuer Markt 11.)	
Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-tér 9 sz.)	
Nyitási cikkek	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET” politikai és közgazdasági napi lap hatodik évnegyedére

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalvány-lapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégessenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Égész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.
Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Kolozsvár, május 18. 1872.

(L—t.) Egy nap hián egy hete immár, hogy a marosvásárhelyi országgyűlés — az örökkévalóság semmiségébe aláhanyatlott.

Elég idő, úgy véljük arra, hogy teljes nyugodtsággal szólhassunk e parturiunt montes-forma historiához.

A fölhívások, programmok, gyűlésezések, választások, bizottmányok, utazások, vezércikkek, újdonságok sat. sat. világrendítő eseményeket ígértek. Nem tagadjuk, magunk is azt hívők, hogy nem épen eredménytelenül fog a három napi gyűlésezés lefolyni, mert ismerjük nemzetünk lobbanékony jellemét s gondoltuk, hogy néhány neki szabadult fántáziájú orátor borsos-paprikás dictió-özöne, mégis csak elbódíthatná nyugodt, józan gondolkodását egy-két száz választónak, a minek természetesen nagyon örülni nem fogtunk volna. Láttuk, hogy a nemzetiségek vérmes reményeinek — az actióba lépés szelid formája alatt fölkeltése szintén megindított s hallottuk azt is, hogy 100 tagtűdőjü honboldogító is vállalkozik a „vándor patriotaságra,” kik egy-két oratiót végig akartak mondani az egész országon, mint a vándor-színészek, minden harmadik faluban ujrakezdvdén szűkös repertoírjukat, — s miután mi e sokat zaklatott országrész üdvét csak a megfontoló, higgadt politikában tudjuk látni: jó kilátásaink nem voltak e szenvedély-igató eljáráshoz kötve.

Ez aggodaimaink, hála az égnek, nem csak hogy nem váltak be, sőt épen az ellenkező történt. A három napi fényes dicsőség egy előértekezletre, egy 3 óráig tartó gyűlésre s egy ebédre olvadt össze. Alig volt idő, hogy a főbbek is elmondhassák előre kész dikcióikat; a román testvérek a „Magyar Polgár” egy szál munkatársa által voltak reprezentálva; a vándor-dikciózást tanácsosabbnak tarták bbahagyni; ehez a vásárhelyi szélbaliak nagy mértékben elkedvetlenítették, mert akat volt vetve szájukra s a nagy szadság közepette szólaniok sem volt szabad; s a székelység pedig határozottan i nem elégitett kíváncsisággal távoztak, mert egy rész pedig épen azt kapta a mit nem várt.

Az ellenzéki lapok mindez eredménytelenséget „a kormánypárt által előrekészített botrány”-nak tulajdonítják.

Most, midőn a gyűlés hiteles naplója s minden párttól eredő tudósítás a nyilvánosság előtt fekszik, mindenki láthatja, hogy semmi esetre sem helyeselhető putsch sem a bal-, sem a jobboldalnak, mint párt-nak, nem tulajdonítható.

Nem helyeseltük ugyan a titkolózási rendszert, melyet a gyűlés követett, — de, ha már követte, jogában volt, midőn a jeggyel nem bírót be nem eresztette s bárhonnán eredt az első dobás: maga a gyűlésező párt, vezetői dicsérendő erélye folytán, részt nem vett a verekezésben.

Ha azonban az ellenzék az igazságot és nem a mindenáron való vádaskodást keresi: kénytelen szintén elösmerni, hogy sem a marosvásárhelyi, sem a marosszéki Deák-párt, mint ilyen, részt nem vett az egészben. Mai számunk egy más rovata ugyan ezt bizonyítja kétségbevonhatlanul.

Egy koránt sem oly nagy tömeg, mint eleintén híresztelve volt, szintén jelen akart lenni a gyűlésen, de a bebocsátatást jegy nélkül követelte. Mily pártiak voltak a székelyek? Nem tudjuk, de azt minden rész állítja, hogy vezetőjük Berzenczey László volt. Hogy Berzenczeyt ország-világ baloldalinak ösmerte: azt nem annyira a „M. Polgár” azelőtt való napi távirata bizonyítja, mint inkább Berzenczey egész élete, minden tette, szava, esze járása, temperamentuma. Berzenczeyt a ki egyetlenszer látta és hallotta, ha nem is ösméri nyilvános szereplését, bizonyítást azt mondja rá, hogy nem is lehet más, mint ellenzéki.

Mi történt vele az utóbbi időkben? mi nem tudhatjuk, de azt hisszük, nem csalódunk, ha állítjuk, hogy Berzenczeynek épen nem lehetett inyére, midőn látta, hogy kizárólagos kenyerét — a székelyek közti agitálást — mások vették el orra elől. Ehez járult az a nem épen hízelgő eset, hogy belépti jegyet számára csak jóállás mellett szolgáltatnak ki s talán az sem igen erősíthette Tisza László iránti jó hajlandóságát, hogy ez Tordán, számoló beszédében, egyenesen Berzenczeyt vádolá a tordai vasút megbukásáért.

Azt hisszük elég összevágó ok arra, hogy egy ambitiozus, teljes életében sangvinikus ember, ki egykor ugyancsak hatalmasnak érezte magát a székelység közepett; ki egykor feltétlenül rendelkezett Csaba nemzetével — hogy ez a Berzenczey, kit soha sem lehetett aval vádolni, hogy az eszély politikáját követi; ki a hóborthoz teljes életében a lehető legközelébb állt, hogy mondjuk, a jól ösmert Berzenczey László elkeseredjék s a semmi esetben sem helyeselhető erőszaktól se ijedjen vissza akkor, midőn a legbensőbb valójának: a dikciózásnak álltak útját s meg nem engedék, hogy kipanaszolja magát, s visszavívja a hite szerént töle jogtalanul elvett elsőséget „Székelyországban.”

Ezt a gondolatmenetet csak az nem érti, a ki nem akarja, s a ki Berzenczeyt, a maga eredetiségében, nem ösméri.

De, ha azt az 50—60 embert, kiket Berzenczey vezetett s kiknél még csak pálcza sem volt, szépen beeresztik s Berzenczey dikcióját végighallgatják: az egész botrány szépen elmarad. Lehetett volna talán egy kis vita — most mindenki egy nótát hajtott —; talán Horváth Gyula is

Jövő számunk a közbeeső szent ünnepek miatt szerdán jelenik meg.

alkalmat nyer vala reform-párti indítványa megtételére — a többség aztán határozott volna s nem lett volna semmi baj.

Talán fölhozzák a gr. Tholdalagi Viktor lemondását a mellett, hogy még is csak a Deák-párt által készítettet elő a botrány s Berzenczey meg volt vásárolva, hogy nevét kölcsönözze takaróul. A „Magyar Polgár” e vádat nyíltan ki is mondja. Nem gondolnók, hogy pártunknak oly nagy sok pénze lenne, hogy Berzenczeyt ily módon kívánna megnyerni. Tholdalagi grófnak pedig mostani szereplésére csak annyit mondhatunk, hogy ha valaki ellen argumentumot szolgáltatott: az a valaki épen gr. Tholdalagi. Egy párt-alelnök, ki ma lemond s holnap viszszaeszi lemondását; egy Deák-párti alelnök, ki a „Hon”-hoz szalad maga igazolására s abban keres dicsőséget saját személye számára, hogy pártját, mint ilyet, vádolja be néhány privát ember hobortjáért, bőrébe nem férhetéseért: lehet igen becsületes ember, lehet gentleman, de nem politikus, de nem párt-elnök. Talán ő maga elnökölt, midőn a „párt” kimondá, hogy még alkalmát is elkerüli a lehető összeütközésnek, talán épen ő enuncialta az alább közölt határozatot: s mégis ő vádolja saját pártját, a Berzenczey tettéért, annak az egy néhány székelynek erőszakoskodásáért!

Tholdalagi gróf jobban őrizhetné saját reputációját.

Előttünk a hires gyűlés végeredményét csak az áll, hogy az agitáció felsült; hogy a baloldal még a szélső árnyalattól is elvoná a szót s annyival inkább terrorisálta a reform-párti mozgalmat — nehogy önmagában meghasonljék; az eszmék harcának tért nem engedett s így természetes, hogy a sipláda módjára lejárattott szöözön előbb rontott saját ügyén, mintsem hogy elősegítette volna azt.

Ennek, mint Deák pártiak, szívünk-ből örülünk. Sajnáljuk a botrányt, de viszont örülünk, hogy pártunk nem csinálta.

Mi vitte a baloldali Berzenczeyt rá, hogy pártjával szakítson: arról elmélkedjék a baloldal. Talán még okulhat is belőle s jövőre fogja követelni tagjaitól azt a feltételn mamelukságot, mely minden ellennézetet kizár.

És evel átadhatjuk az egész „országgyűlést” méltó sorsának: az örökfeledségnek.

Marosvásárhelyt, 1872. május 16-án.

A „Magyar Polgár” 109. számában azon távsürgönyben, melyben a marosvásárhelyi zavarokról említés tétetik, következő kifejezés olvasható: „A kormánypárte régenszervezett tüntetésével önmagát verte meg.”

Minthogy a „Magyar Polgár” a kormánypárt kifejezés alatt a Deák-pártot érti, a marosszéki Deák-párt ez által felhiva érzi magát a következő nyilatkozat tételre.

Igaz, hogy pártunk több tagja között hetek előtt felmerült azon nézet, hogy a két kerület választói jelöltjeik programjának meghallgatására, a párt választmánya által május 12-re M.-Vásárhelyre behívassanak.

Bárha ezen nézet minden tekintetben törvényes volt, s a választóknak, jelöltjeik programjának meghallgatása végetti összefüvetele ugy a mint tervezetett, minden más nézetű egyesek vagy gyűlekezet, hasonló jogainak megsértése nélkül, sőt tiszteletben tartása mellett, képes lesz vala a legszigorubb bírálattal is kiállani; a párt bizottmánya mindazonáltal május 9-én tartott nagy gyűlésében, még látszatát is kerülni kívánván annak, hogy az ellenpárt gyűléseit zavarni, vagy csak provokálni

is akarná, ezen nézethez nem járult, azt elvetette s a követjelöltek programjának meghallgatását elhalasztotta.

Mind az a mi ezen elhatározás után tétetett, a párt részvétén kívül történt, s azon feltevést, mintha a május 12-ki zavargás általa előre szerveztetett volna, a párt ezennel visszautasítja.

A Deák-párt 9 tagu bizottsága megbízásából.

Filep Albert,
párt elnök.

Éber Nándor

a magyar hadügyről.

„Nincs bármily irány, a melyben három évi működésünkre oly nagy meglepéssel visszatekiuthetnénk, mint arra, mit e tekintetben elértünk. Sokat szidja az ellenzék a delegátokat, de mit nem vittek ki ezen oly annyira megtámadott delegátók! Ezelőtt nálunk a hadseregbe annyit és úgy költöttek, a mint az körülbelől a magasabb katonai köröknek tetszett; most határozottan állíthatom, hogy nincs álam, még a szabad Angliát sem véve ki, a hol a sereg költségvetése oly részletes és szigorú vizsgálaton megyen keresztül, mint nálunk a delegátókban. És ez korántsem az egész eredmény, mely eléretett. Mint tudjuk, az, a ki az erszényt tartja kezében, sokat vihet ki, ha tudja hatalmát használni. És mi is vittünk keresztül e három év alatt olyanokat, a melyeket a legvérmesebb is alig tartott kivethőknek ily rövid idő alatt. Engedjék, hogy felsoroljam a főbbeket.

Egyik leghőbb kívánata a nemzetnek a katonai határőrvideknek visszacsatolása volt sz. István koronájához, melytől elszakított. E kívánat annál jogosultabb és méltányosabb volt, mert nem csak hogy Magyarországnak joga ezen területhez kétségen felüli volt, hanem mert nem volt biztos saját alkotmányosságunk, mig egy milliót számító népség a monarchiában az alkotmányon kívül katonai uralom alatt állott. Nehéz volt a harc és nem is igen sikerült volna kormányunknak a határőrvidek visszacsatolását kieszközölni. hacsak nem lett volna mögötte a magyar delegáció, mely a hadiköltség megszavazását e kérdés megoldásától feltételezte.

Egy másik forró kívánata az országnak a magyar ezredeknek az országba visszahozatala volt. Ez is már nagy részben teljesült. A 14 magyar lovas ezredből 12 visszajött, a 41 gyalogezredből pedig 22. Ha ez utóbbiból több nem hozatott vissza, az annak tulajdonítható, hogy nincs laktanya, a melyben azokat el lehetne helyezni. De ezen laktanyák felállítására iránt is folyik a tanácskozás a hadügy és honvédelmi ministeriumok közt, úgy hogy néhány év mulva csak azon magyar ezredek lesznek távol, a melyek aránylag az általaak állított katonasághoz oly határtartományok őrszése kívántatnak, melyek csekély népszámuknál fogva a szükséges helyőrséget ki nem állíthatják. Nem szükséges kiemelnem, mily viwmány az, hogy eképen a magyar katonaság honosíttatik. Alig van önk közt egy is, kinek ne volna fia vagy rokona a katonaságnál, és enyhítendi az azoktól való elvállás fájdalmát, ha tudják, hogy azok csak kivétel gyanánt fognak ezen-tul távol viténi hazájuktól.

Továbbá ohajtotta az országot, hogy nem csak magyar gyalog- és lovas-, hanem tüzérezredek és magyar műszaki csapatok is legyenek. És ime van már három magyar tüzérezred és a negyedik most van szervezésben Temesvárott. Van azon felül magyar hadmérnöki és utász zászlóalj.

Kivittük, hogy a magyar ezredek ezentul ne vegyitessenek másokkal ugyanazon nagyobb hadtestületekbe, és az idén már a felosztás ugy történt, hogy a magyar ezredek, a meny nyire elhelyezésükénél fogva lehetséges, együtt vannak, és hogy most már nem csak magyar ezredek, hanem magyar dandárok és hadosztályok is vannak. (Vége köv.)

BELFÖLD.

M.-Vásárhely, 1872. máj. 14.

(Vége.)

Ne feledje el Maros-Vásárhely, hogy a székelység nemzet fővárosa és politikai eljárásairól az egész nemzet előtt felelős.

Ismertek engem, s tudjátok, hogy e városban, ezzel együtt 1848-ban Erdélyt illetőleg

mi tüztük ki legelőször az unio-zászlót, s így lett a város az akkori küzdelmek nevezetes központja. Ha miénk volt az érdem, miénk volt a lakolás legterhebb súlya is, sőt fennmarad legelőször kötelezettségünk a jövőre is.

Ez a felelősség int reá, hogy egyesek érdekeiért egy nemzet sorsát a játékkockára ne dobjuk.

Ott tal tartják üléseket, s hogy a reményt köztük szólani, magamnak biztosíthatam, kész voltam előlegesen hallgatni vele, hogy tőlük való határozott elszakadásom bizonyos, hallgattam pedig azért, hogy soraikban higgyek.

Személyemet illetőleg elmondom, hogy én Kossuth Lajos személyét tiszteltem, s iránta haláláig elismeréssel vagyok. A mit ő 1848-ban tett, azt tenni kellett ő megmenté a magyar nemzet vitézségét, kétségbe vout elhatározottságát, becsületét, és az elejtett magyar hies nevéssé ismét általa lett.

Kossuth Lajos a nemzet legvégső reménye, a mire, isten óvja a nemzetet, hogy ismét reá kényszeríthessék.

De a Kossuth Lajos politikája ez idők szerint hazánkra nézve nemcsak hogy kivihetetlen, de sőt a magyar nemzetre nézve beláthatatlanul káros és veszedelmes levén, ugyanazt a politikát én meggyőződésemnél fogva nem követhetem.

A balközép, mintegy ég és föld között lebegve és a széljáratok különböző ingatag irányának kitéve, nem egyéb, mint nehéz kő, mely — hol a Deák pártra — hol a Kossuth-pártra nehezédvén, egyáltalában a nemzet érdekében hön óhajtott előhaladást lépten nyomon akadályozza, s mind ezt oly külsővel, mintha békét, nyugodalmat s jót akarna.

A nemzeti fejlődés és előhaladásnak a sima ellenség, legnagyobb ellene, miután keserű megpróbáltatása után elég észélyesnek tartom a nemzetet, hogysen, ez idő szerint, a Kossuth politika diadalától félhessek.

A baloldal hivalkodó vezérei kényszerítették a magyart vagy jobbra, vagy balra, vagy félállani.

En nem tettem egyebet — én félreállottam; azonban nem hittem egész holtak; elkezdettek mindennel gyanúsítani, szurkálni, ezt is keservesen türtem, de most és ezen üléseken ideje, hogy előtök nyíltan kifejtsem védelmemet, s öket egyen-egyen a szabad közvélemény előtt bevádoljam.

Nem recriminálók, de felőtök, hogy ök, kiknek legnagyobb része viszonyainkat sem ismeri, iderohantak gyüleezni a nélkül, hogy ez iránt akár e várost, akár Marosszéket megkérdezték volna.

Politikám ma: a béke politikája, vállvetett tömörülés az 1867-iki kiegyezkedési alpe védelmében; hívséges és bizodalmas csatlakozás az országos többségtől kifolyt szabadelvű felelős magyar kormány körül, mert megvagyok győződve, hogy csak ilyen iránynyal segíthetünk ama számos és égető sérelmekben, melyek a már vérgi fájult pártküzdelmekben a kormány részéről, részint annak mulasztásai miatt is — eddigelő enyhítve nem, sőt inkább nehezítve voltak.

És ha nem teljesülnének óhajtasaink, első vagyok ismét, ki felhivlak titeket a végső küzdelemre.

Nagyon tévők székelyek e percben, irántok való szeretetem és ragaszkodásom az áldozatokban nem ismer határt!

Előre látom, hogy sok karczolás és számtalan átok fog előbbi elvtársaim részéről fejremre szórni: én mindezt megvetem, mert mindenek előtt hiv székely vagyok, s midőn közös mindnyájunk legjobb jóvődjét akarom, — szíveitke kívánom önteni, hogy tömörüljünk bizalommal a szeretettel király- s kormányunk körül, hívség és béke legyen egyetlen jelszavunk!!

Már most nem marad fenn egyéb, mint hogy átmenjünk a gyűlés kertjébe, azon nyilvános kertbe, hová belépni mindenkinek szabad, s ha nem férünk be, vagy be nem bocsátának maguk közé a fabódéba, megmaradunk csendesen kívül a nyilvános kertben Isten szabad ege alatt, a mint mi ezt szoktuk tenni székelyek, s ott fogjátok meghallani azt, a mit elmondandó vagyok.

A kölcsönös szeretet nevében kérek mindenkit, ne feledjük, hogy szent a vendég-jog! tisztelet az ezen gyűlésbe jött vendégeknek!! testvéri szeretet e városnak lelkes polgárai iránt, kik a jelen percben bár eltérő nézetben vannak, de elválásuk csak rövid ideig tart!

Ne hallgassátok meg, bármit mondanak rólam, bármiként szidjanak; én egyedül meg akarok felelni, csak kihallgassanak.

Ti jól tudjátok barátim, hogy valának idők, midőn egy nagy munkát kezdve áldottak engem és csak isteniténék! a küzdelem lefolyt és átkozának!!

Ma egy új munkához fogok, és hiszek istenben, hogy azok, kik ma átkoznak — áldani fognak; nemcsak, de méltányolni s becsülni fogják önmegadásomat és elhatározottságomat.

Menjünk tehát hallgassatok ki mindenre nézve s azután ítéljen a józan közvélemény!

A mint beszédét bevégezte, egyik székely atyafi így szolt Berzenczeyhez: mind szépek azok, miket elmondva hallottunk, ugy de lenne-e bátorsága nagyságos uramnak, ott a másik gyűlés előtt is elmondani? Ott is elmondom, mint már ki is jelentettem — felelt Berzenczey — s hogy szavamból játékokat csinálni nem szoktam, jöjjenek, s hallgassák meg. Erre az egész tömeg Berzenczey után indult, s a sorompóknál bámulva vette észre, hogy nem bocsáják be. Az e fölött támadott méltatlankodás halk zugásban tört ki, miből szóváltás s belőlről a baloldaliak részéről jött kódobálás után, és az által, hogy egy egyn, belőlről a rácsotatra kapaszkodva, bunks botjával a csaknem egymáson álló székelyek fejei közé csapott, a rácsajtók összetörése közben, a bemenet erőszakolása következett. A nagy tömeg: mint hogy verekedésre sem készülve nem volt, sem arra hajlamot magával nem hozott, az ötlegek által felingerelteken kívül, rögtön visszavonult; úgy hogy, mikor a katonaság a hely színén megjelent, már csak egyes verekedőket s több baloldaliakat láncsákkal fegyverezve, melyeknek nyelvi újkészültek voltak — talált. A megérkezett katonaság, a verekedés színhelyén állást foglalván, s így a rendet biztosítván, a rövid időre megszakított tanácskozás azon katonaság védelme alatt folyt tovább, mely ellen agítani, a baloldali szónokok rendes kötelességüknek tartják.

Azon tény, hogy a bemenni akarók kőzapporral fogadtattak, s botokkal fegyverzett elmentállásra találtak; valamint egyik baloldali főfokertesnek azon többek előtt tett nyilatkozata, hogy ha Berzenczey és kísérete, a gyűlés helyéig előhatolnak vala, élve egy sem jött

volna el; határozottan bizonyítják, hogy a baloldaliak előre készültek e véres játékra.

A rend helyreállása után, Berzenczey kísérete, m. e. 4—500-ra olvadvá, visszament a sörkertbe, hol étkezését minden tüntetés nélkül, csendben vitte végbe, míg nem a polgármester felhívására haza széledett.

Ennyi száraz valóságában a tény, melyet a baloskodók esztelen könnyelműsége idézett fel; s melyet, hogy magát a közvélemény sujtó itélete alól feloldozhassa, nem kétlünk, hogy eddig második „Sicilicidium“-nak nevezzet el, melyet Buckow helyett most a jobboldal vitt véghez.

Két okból sajnáljuk a szomorú eseményt: magáért a vérért; különösen pedig azért, mert pozitív tudomásunk van arról, hogy magában a gyűlés kebelében is többen voltak baloldali honfitársaink között, kik azon komoly elhatározással mentek oda, hogy a XII. t. cz. megátadására, s a széballal való fusio ellen erőlyesen tiltakozzanak, a mint ezt Horváth Gyula már a zártkörű üléseben is eredménytelenül ugyan, de megtette volt.

Azonban minden rosban van valami jó. Az esemény véget vetett a szentesített törvény és az alkotmányos kormány elleni agitációnak, mely az előleges tervezet szerint három napra volt kiterjesztve, s a honboldogitók elvesztették kedvüket, hogy Székelyföld belsejében, a szenvedélyesség és a pártgyűlölet ébresztésére szétvándoroljanak.

Másnap kiáltványt* is bocsátott ki Berzenczey, melyben a vádat nyíltan emeli a baloldal ellen föl.

Halottaink ügye.

A haladó mivelődés legnagyobb áldásai közé tartozik, hogy az ember szükségleteit a társadalmi összmműködés gyámoliása mellett napról-napra szebben, jobban és jutányosabban fedezheti. A munkafelosztás és munkaegyesítés mind jobban gyakorlattá válik, a mi lehetséggé teszi, hogy az emberek a hajlamaiknak és eszközeiknek megfelelő téren aránylag csekélyebb erőfeszítéssel és kevesebb tökebefektetéssel nagyobb eredményeket állítanak elő. A kölcsönös szolgálattetelek ezáltal az érdekek legszebb összhangját létesíthetik, a mennyiben a vállalkozó saját haszna mellett biztosan talál fogyasztót, a fogyasztó pedig szívesen fordul ahi, a ki szükségleteit jobban is, olcsóbban is tudja fedezni, mintha maga látott volna a szakmáján kívül eső munkához.

Alig van már ma nevezetesebb társadalmi szükséglet, mely ilyen szakszerű foglalkozás által ne nyerne fedezetet. Ilyen egyebek közt a miről ez alkalommal szólni akarunk, a temetkezés gondja. Minden valamire való városban, a hol a mivelődési és vagyoni állapotok emelkedettek, léteznek vagy alakulnak ma már oly intézetek, melyek lehetővé igyekeznek tenni azt, hogy halálozás esetén ki ki állásához, tehetségéhez, érzelmeihez képest a legmegfelelőbbben, minden utánjárásai gondok nélkül és e mellett kevesebb anyagi áloozattal róhassa le kedves halottja iránt az utolsó tisztelet tartozását.

Kolozsvárt néháy évvel előbb egy derék iparos pendítette meg a temetkezési intézet eszméjét és hogy célzatainak gyakorlati hatályt szerezhesen, támogató társ után látott,

*) Lásd a Kelet 112-ik számát.

Szerk.

felderítésére. Mars mozgásaiban — még a copernic-i földforgás felvétele mellett is — számos oly tűnemény jelentkezett, melyeket az egyszerű epicyclius rendszer képtelen volt megfejtteni. Különböző akadályok leküzdésével sikerült végre Tycho halála után Keplernek Mars s a többi bolygók körözés — elliptikus — pályalakjának bebizonyítása.

E bizonyítást ő szigorú geometriai szabályok szerint eszközölte. A föld pályájának, mely a körtől nem nagyon tér el — megközelítő felvétele eszközül szolgált neki arra, hogy a föld által bizonyos időközökben befutott területeket háromszögek alapvonalainak tekintse s ez által a Mars térbeli tekvését — pályája identicus pontjain a földpálya különböző helyeiről észlelvén azt — minden más hypothesis nélkül meghatározhassa.

A világegyetem törvényeinek felismerése mellett Kepler életének egy másik, bámulatos sikerrel megoldott feladatát azon csillagászati táblák kidolgozása képezte, melyek az astronomia császári barátjáról „rudolphi táblák“-nak neveztetnek. Ezeknek alapja meg lön teremtve a bolygó pályák mozgására vonatkozó felfedezéseiben, melyek „Astronomia nova“ czimet viselő munkája által tétettek közze. Az összegyűjtött észleleti adatok felhasználásának e technicai folyama tapasztalatilag igazolván a copernic-i tant, egészen háttérbe szoríthatta annak régi speculativ megállapítá-

a ki azonban öt nemcsak szabadalma birtokából kijátszotta, hanem a maga számára kieszközölte, hogy kizárólagosan üzhesse a temetkezési intézet minden dolgait.

Sajnos, hogy városunk képvisellete és vezér emberei kevesebb goodot fordítanak a temetkezési intézet ügyére, mint azt a városi közérdek megkíváná. Szabadalom, és hozzá még kizárólagos szabadalom, mely csak is a városi tanács támogató felterjesztése folytán volt a belügyminiszteriumnál (február hó 2-kán) 1871. — 691 sz. a. kieszközölhető, nemcsak nem szükséges a biztosan ajánlkozó verseny mellett, hanem valóságos megrontója a közönség érdekeinek. Amakizárólagosan szabadalmazott „királyi“ cég ugyan is egy mind tühéttelenebbé váló állapotot teremtet már eddig is, mely ép oly mértékben nehezül a csapások sujtásai alatt szenvedő városi közönségre, mint a mily zsihasztólág hat a városi ipar egyes ágaira, s mindehez még lánunk kell, hogy a gyászolók zsebeit halálra tariffázó egyedur lealázó diadalmenetet tart a szabad verseny és szabad választási képesség szabadalomzuzott romjain. Pedig ha létezik vállalat, melynek nem annyira a nyereszedés mint közemberiségi célok a rugói: ugy első sorban ilyeneknek kellene a temetkezési intézeteknek lenni. Elég baj, ha a gondviselés reánk méri a csapást, ha elvesztjük gyámolunkat vagy kedveseinket, nem szükséges a fájdalom fulánkját a gyász kapzsi kizsákmányolásával mérgeesebbé tenni. Arról kellene gondoskodni, hogy legyen emberbarát, a ki könnyítsen a gyász súlyán méltányos feltételek mellett való segélynyújtás által a temetkezéseknél; de lehetővé tenni, hogy akadályon üzér, a ki kizárólagos jogot képes szerezni magánk arra, hogy embertársai szerencsétlenségét is önnön zsebének a hízalására zsákmányolja ki, — több mint könnyelműség, ez visszaélés a polgárok bizalmával.

Városunk tökéletesen azon az úton van már, hogy egyetlen üzér kényuralmának a rabszolgasáába kerüljön és lelkes városi képviselötünk mindent elkövet, hogy ha talán hiányzanék még valami az egyedur szabadalmának a kizárólagosságból, azt készségesen kiegészítse. Nem elég, hogy segített élelmes üzereknek szabadalmat szerezni arra is, hogy mások gyászából tökélet csináljanak magoknak, hanem legujabban, midőn a városi gyászkocsik kibérleése forgott fenn, a városi közgyűlésben, még a kocsiakat is a szaadalmazott egyedur kezére juttatta*), hogy így a versenynek még csak hire se legyen, a mindenféleképp s a balalmazott egyedur pedig annál nagyobb vérszemet kapjon a közönség feletti korlátlan uralomra. Igen ám, de azt mondják, hogy hiszen tariffa szerint megy minden! Ép ez a nyomorúság. Ha szabad verseny volna, akkor annyit fizetne kiki a szolgálattetelekért, a mennyit megérnek, de a tariffás boldogság abban áll, hogy például a 200 forintra szabott tariffa mellett kapunk oly ellátást, a melyről tényekkel be lehet bizonyítani, hogy 100 forintot sem ér. a mi aztán a 100 forinton felül van, az hova megy? Annak a szabadalmazott „királyi“ igazgatónak a zsebébe, a ki magáról ökölnyi betűkben hirdeti plakátjaiban, hogy ezéja: „minél olcsóbb és minél diszebebb“ temetéseket eszközölni, E disz legfeljebb azon gyöngyecspepekből

*) Ha jól tudjuk, nyílt árvérezésen történt. Szerk

sát. Azonban még elevenen élt Kepler lelkében a hajdankor harmoniai eszménye, s ennek köszönhetjük utolsó felfedezését. Ez a pályaviszonyok architectonicus hálóját, melyhez ifjúkori munkájában ragaszkodott, helyettesíté a bolygók pályája s azok forgási ideje dimenzióinak nem illusorius, hanem azon mély jelentőségű számviszonyával, mely közvetítőül szolgált Newton általános vonzás törvényének felderítéséhez.

A „Harmonice mundi“ czimű könyv, melyben Kepler ezen utolsó nagy felfedezését leírja, egyszersmint a világegyetem harmoniáját illető bölcséleti eszméinek is összefoglalóját képezi. A nagy csillagász és szigorú matematikus, ki a legsanyarubb nélkülözés és szenvedések közt végezte be rudolphi tábláit, e könyvben egészen átengedi magát a pythagorási s platói tanok lelkesült hitének. Harmonikus szám- és alakviszonyok töltik be bolygórendszerét, mely fölött, mindent áthatva, uralkodik Plató nagy gondolata a világszellemről.

Kepler csillagászati törvényei s buvárlatai, egyesítve a mechanika s astronomia terén Galilei által kivívott eredményekkel, alapját képezik az njkor legnagyobb szellemi kincsének a matematikai természettudományoknak. Teljes joggal mondhatja az „Ember tragodiájá“-nak költője Ádám Keplerrel:

„Oh hallom, hallom a jövő dalát,
Megleltem a szót, azt a nagy talizmant,
Mely a vén földet ifjává teszi!“

„KELET“ TÁRCZÁJA.

Kepler.

(Vége)

(M. A.) Egyik legnevezetesebb eredménye Copernik vizsgálódásainak az volt, hogy tana a bolygók azon körszerű mozgásának szögnagyságából, melyek a látszólagos napmozgások folyamát követék, egyszersmint a bolygó távolságok viszonyát a föld és nap közti távolsághoz is meghatározta. Az ifju Kepler, kinek lelkében erős hit élt a régi pythagorási eszme igazsága iránt, Copernik rendszerének buvárlásánál is döntő pontnak tartotta azt, ha vajon a bolygópályák dimenzióinak viszonyai, melyek meghatározása kiegészítő részét képezte a copernik-i tannak, szintén beilleszthetők-e bizonyos harmonicus számviszonyokba. Különböző kísérletek után sikerült is neki megglehetős pontossággal egy nagy architectonici hálóbba foglalni az ismert 6 bolygónak napköri pályáját, a mely összeköttetésben az egyes bolygópályák mértékviszonyai az által nyertek kielégítő értelmezést, hogy a pályák öt elsője-

nyerheti fényét, melyek a megtariffázott árvek és özvegyek szempilláin rezegnek.

Már annyira vagyunk, hogy a szabadalmazott kényur nagy plakátokban hirdeti, miszerint minden gyászszekerén az ő kezén van, úgy hogy a város az ő kegyétől lügg; elértük, hogy derék iparosaink a korlátlan egyeduralgás önkénykedése miatt egyetlen egy koporsót alig tudnak eladni, a gyászanyagot (a felszerelésekhez) az egyedur (és társai) telepein kell beszerezni, mert ha nem tesszük, akkor ki vagyunk téve annak, hogy a korlátlan ur nehézségeket gördít a gyászkoosik megszerezhetőségnek útjába.

Hát az kinek ne költene fájdalmat emberbaráti lelkeben, ha látjuk, hogy utcáinkon két rudon burcolják végig a temetőbe a szegények halottjait? Eddig nem volt ez így, ez is a kizárólagos szabadalom áldása.

Eddig volt lelkes ember, a ki a szegénynek emberbaráti kötelességből ingyen átengedte a gyászszekeret, most mióta kizárólagos szabadalommal áldott meg az ég (melyet igazi nevén városi képviselőtestületnek hívnak), a haló szegény sem juthat 5 frton alól a gyászszekerhez, ha lelkét kitenné sem. Nem elég, hogy más (a „piculás” stb.) temetkezési egyletek gyászszekereit is megszerezte ama „királyi-igazgató, a ki plakátja”-iban véghetetlenül buzog a közönség javáért, hanem még a város is mellőzi az érdemes, humánus versenyzőket és készségesen hordja az anyagot a tariffás boldogság kizárólagos szabadalmazott felépítéséhez.

Lehet-e aztán csudálkozni azon, ha mindenhez kétszeres áron jut a végtiszteletet adó közönség; ha — mint hallám — az 50 krajcáros (?) gyászmiséért 10 forintot irnak be a számlába? — magának a „királyi” igazgatónak, ha szükségünk van rá, hire-hamvát sem látjuk, hanem órai várakozások és ígérgetések után is segédjével — pardon! — „királyi” segédjével magunknak kell elintéznünk a dolgot, melyért „királyság”-a tariffáltatja meg magát!

Képviselőtestületünk segíti a szabadalmazott egyedurat önkénykedési törekvéseiben segíti tönkretenni a versenyt, előlni a különben is pangó városi ipart, segédkezett nyújt a szabadalom urának, hogy a közönség gyását még különös megadózatásokkal növelje, és midőn az árvek és özvegyek gyámoluk tiszteltéges eltakarítását talán ágymentőket kénytelenek zálogházba tartani, a szabadalmazott egyedur nagyhatékony kocsiakzassék és verhesse a port a sétatéri közönség szemébe és tudójába azon a pénzen, me yet halottaink koporsóiról seper fel kizárólagosan szabadalmazott kézzel.

Képviselőtestületünk nem látod mindezt?! Az árvek fájdalma kiált hozzátok: segítsetek! Szabad verseny, szabad munka és megélhetés a nyomott iparosnak, felszabadítása az árvek és özvegyeknek a szabadalmazott megadózatás alól — ez az a mit kérünk! *)

Dr. Dobránszky,
kir. jogtanár. **)

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, május 18. 9 ó. 45 p. d. e.
Erkezett: 18. 10 ó. 48 p. d. e.

Alkudozások Német- és Franciaország közt a hadisarcz lefizetése ügyében kedvezően haladnak.

Nemzetgyűlés elfogadta Bazaine hadi törvényszékhez utasításáról szóló törvényjavaslatot.

A német parlament erélyes indítványt fogadott el a jezsuiták igaztásai ellen.

Konstantinápolyban részleges miniszterválság. Nagyvezér jelentést intézett a szultánhoz, melyben constálja, hogy a hadsereg 800,000 kitűnően felszerelt katonából áll; tengerészet szintén jeles; más téren nagy reformok.

*) A kizárólagosságnak az ipar terén, már maga az ipar-törvény nyakát szegte s így is a vállalkozóktól függ, hogy a versenyt megindítsák, melyet sem a miniszteri bemutatói záradék, sem a képviselőtestületi vagy tanácsai „határozat” meg nem akadályozhat. Maga a társadalom enybit-e saját baját.

Szerk.

**) Ugy látszik, hogy ezen felszólalás, mivel a folyó hó 17-én tartott közgyűlés lefolyása után jön nyilvánosságra, eső utáni löpönyeg; ánde ez csakis látszat, először, mert a csikk közlés végett a gyűlés előtt volt beadva, de másodszor me t daczára azon érdekltségnek, melyet az ügy iránt előbb magán utón felkeltőttem a kérdő — nézetem szerint — még most sincs eldöntve, mert a versenyző az új ipartörvény 4. §-ának ellenére a város kapitányához utasított „engedély-kérés”-t végett azon meg egyrés kiséreben, hogy mint első f. ku forum 8. §-ának meg a feltételeket! Tehát a városi képviselő feljé emelte magát az országos törvénynek! Várjuk csak mik fognak még történni. E csikkre több szükség van most, mint előbb volt!

Dr. Dobránszky.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, május 18-án

— **Zsófia főhercegnő** állapotáról a „Wien Abendpost”-ban megjelent orvosi bulletin kevés vigaszt adólag hangzik: Zsófia főhercegnő asszony meglehetősen nyugtalan és álmatlanságban töltötte az éjt. Reggel megapadást mutatott ugyan a láb, de a meglehetősen csökkent testi erőben semmi javulás sem állott be. Bécs, 1872 máj. 15. reggel 9 óra. Bamberger tanár. Dr. Bielka, cs. kir. udv. orvos.

— **Gátsági Gorove Károly**, Gorove István volt közlekedési miniszter s országgyűlési képviselő ur nagybátyja, hosszabb gyöngékedés után, korának 86-ik évében e hó 16-án este elhunyt. A mezőgazdaság, s különösen a kertészeti szak, melynek műértő és szorgalmas ápolója volt, benne vesztességet fájlatja. Az elhunyt tetmei a család lipótczai szállásán (9. szám) fognak beszenteltetni s Tisza-Varsányra a családi sírboltba elszállítatni.

— **A nyomdász-írfuság** e hó 20-án a „Nemes”-kertben rendezendő jótékonycélu májusi ünnepélyére Gutenberg fáradhatlan bajnokai erőiesen készülnek — s mint halljuk — minden áldozatot megtesznek arra, hogy az itt megjelenők minél kedélyesebb és élvedusabb tavaszi mulatságban részesülhessenek. Mi bizony hisszük, hogy közönségünk lelkes részvételével már csak a jótékony cél érdekében is örömmel áldozik Flora istennőjének és sikerre segíti a nyomdász-írfuság e vigalmánál kitűzött elismerésre méltó törekvéseit.

— **A kolozsvári torna-vivoda** egylet alapító tagjai felkértek, miszerint a „május hó 20-án, az az: „pünkösöd másodiknapján délelőtt 10 órakor, a városban nagy termében” tartandó közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. A közgyűlés tárgyai: a.) az alapszabályokra leérkezett miniszteri rendelet; b.) alakulás, az az: elnök, al-elnök, titkár, pénztárnok, orvos, s 18 választmányi tag választása; c.) az építő mesterektől beérkezett ajánlatok tárgyalása. A torna-vivoda egylet id. bizottságának 1872. május hó 14-én tartott üléséből. Mőricz István, jegyző.

— **Az „Erdélyi Múzeumegylet”** évkönyvei hatodik kötetének első füzeté a napokban hagyta el a sajtót. Brassai Sámuel kitűnő szerkesztése mellett napvilágot látott füzet tartalma változatos és vonzó. 1. Czecz Antal emlékezete, írta Hermann Ottó. 2. Az 1867-ben sept. havában talált régi pénzék. 3. A mezőség, természetrajzi, jelesen állattani szempontból tárgyalva, írta Hermann Ottó. 4. A Kolozsvárra javasolt Artézi kútról, írta Herbach Ferencz. 5. Bazált Obsidián, Erdélyre nézve új lelemény, leírja Herbach Ferencz. 6. Az erdélyi közönyvtárak régi magyar könyveiről, közli Szabó Károly.

— **Hymen**. Beóthy Zsolt, fiatal író a napokban váltott jegyet Rákosi Szidonia kisasszonnyal, Rákosi Jenőnek, a „Reform” szerkesztőjének, bájos nővérével.

— **Fogarassy Mihály**, erd. püspök ő nmlgát Brassóban folyó hó 8-án hívei őszinte öröm és lelkesedéssel fogadták; este serenad-dal, másnap pedig a gymnasium épületében zene és szavallati előadással tisztelték meg.

— **Fries Albert**, mint mai számunk hirdetési rovatából látható, ügyvédi irodát nyitott. Fries Albert a szervezés alkalmával bíróné nevezetett ki, ez állomást azonban nem fogadta el s jogi ismereteit az ügyvédi pályán kívánja érvényesíteni. Főhívjuk rá a jogkereső felek figyelmét.

— **A baloldali országos végrehajtó bizottság** közlése szerint az erdélyi baloldali képviselő jelöltek sora remény és kilátások szerint így váltakozik: Gyula-Fehérvár: Pus-kás Tivadar. Kézdi-Vásárhely: Pap Lajos. Maros-Vásárhely: Orbán Balázs. Sepsi-Szt.-György: Künle József. Csíkszék: Becze József. Felső-Fehérmegye: ifj. gr. Bethlen Gábor. Három-szék Miklósvári ker: Bakosi Ferencz. Hunyad-megye dévai ker: Makrai László. Kolozsme-gye alsó ker: Dézsi Sándor. Marosszék: Bereczki Sándor. Tordamegye: alsó ker: Tisza László. Udvarhelyszék: Ugron Gábor. Belső-Szolnokmegye alsó kerületében: b. Bánffy De-zsó; felső kerületben, Simó Lajos. Ugy látjuk, hogy a leendő kormányképes országos balpárt e hü tükrében igen sok jóra menendő bonhü baloldali hazafi portait-ját hasztalan keressük; Hát Vásárhelyt Lázár Ádám, Marosszéken: Pataki, kik büneieért lakolnak ily sulyosan, hogy nekik a játékból egészen kiha-gyattak. Tordamegyében Tisza László neve szintén társ nélkül szerepel.

— **Május 14-dike** szomorú lapot jegyzett gazdánk könyvébe. Vidéki tudósítóink az ország legkülönbözőbb részeiből értesítenek szokatlan nagy mérvű jégpusztításokról. Néhol még másnap is vastagon állt a jég az ország-úton, így p. o. Válaszút és Jenő között. Nagyobb mérvű károk voltak a napon Rettegen, Baczán, a Csicsó-vidéki falvakban, K. Lónán, Válaszuton és vidékén; Nagy Enyeden, Csom-bordon, Gombáson, Buzás Bocárdon, Széplakon,

sat. Vajha e korai és sűrű jégesetek intő pél-dául szolgálának gazdáinknak a biztosításra.

— **A sétatéri katonai kézben** levő uszoda e hó 18-án a közhasználatra megnyitott. Régebben a fürdőintézet megnyitla jelzé az idény kezdetét; az idén a „Diánna” fürdő megelőzte ebben.

— **Cziek Adolf helybeli nyugalmazott pénzügyi titkár**, egy tegnap érkezett távirat szerint, Grácban elhunyt. A pénzügyi terén 40 évig buzgón működött derék és becsületes államhivatalnok halála gyászában özvegyén kívül számos rokon és jóbarát osztozik.

— **Az aradi színház** építését még e hóban megkezdik. A székesfehérvárin pedig már nagyban dolgoznak, s remélik, hogy pár év múlva már játszani fognak benne.

— **Egy veszélyben** forgó hegedűművész. Oránból írják, hogy Ole Bull világhírű hegedűművész majd a lángok martaléka lett. Közelebb ugyanis Oranban, ama vendéglőben, hol szállva volt, éjjel tűz támadt s oly rohamosan terjedt, hogy a legmélyebb álomban lévő művész a végperczben csakis úgy, a mint ágyából kiugrott, menekülhetett. Nagybecsű hegedűjét menthette meg csupán, egyéb hol-mija menthetetlenül odaveszett a tűzben.

— **Gladstone** a „Kings College” meetingjén a vallásról, mint magasb oktatás alap-járól beszélt, kiemelve a kétkedő tudomány veszélyeit, a csalhatatlansági dogmára pedig azt mondá, hogy az a haladásnak üzent örök háboru.

— **Drezdában** Odry Lehel e hó 20-dikán lép fel az „Álarczos bál”-ban.

— **Karácsonfalva**, Balázsfalva, Mike-szásza, Kis kapus, Medgyes vasuti távirdaállo-mások a magyar keleti vasut vonalon, magán-sürgönyök felvételére is felhatalmaztattak.

— **Thiers** f. hó 13-án 45 terítéki ebédet adott. A meghívottak között voltak: a Párisban lévő összes Orléans hercegi nő és férfi tagok, számos tábornok és néhány akademikus közöttük Mignet.

— **Moldován Gergely** a tegnapi Pol-gárban egy egész czikkal csinál reclámot a Ke-letnek, és pedig ingyen. Kérjük a folytatását.

— **A sajtóirodából** vett biztos értesülés alapján irhatjuk, hogy a kormány a jövő évi költségvetésbe külön egy fél millió forintot vesz föl, hogy a Papp Miklós személyét depopulari-sáltassa rajta, kizárólag e czélra alapítandó öt beferez lap útján. Rendkívül productív be-fektetés.

M.-vásárhelyi apróságok.

A városunkban máj. 12-kén kezdetét vett baloldali országgyűlés, Berenczey által meg-zavartatott. Azon kárért, mely abból követke-zik a házára, hogy nem három napon, hanem csak három órán keresztül agitalhattak a XII. t. cz. ellen, s ránthatták sárba az alkotmányos kormány tekintélyét, egyedül Berenczey a felelős.

Berenczey így gondolkozhatott magában: ha szükség volna a székely nép felbujtogatá-sára, nem vagyok-e itt? Ki ért ehhez jobban mint én? Szétkergetését határozta el azoknak, kik az ő buzájába akarták vágni sarlójukat.

Berenczey e föllépését különbözőleg ité-lik meg. Azok, a kik megsokallották a sza-badság azon kinövését, mely szerint az alkot-mányos kormány tekintélyét s a szentesített törvényeket sárba rántani lehet, semmi nagy dolgot nem látnak Berenczey e föllépésében. Azok, a kik a velünk szüleltt szabadságot oly messze kívánják kiterjeszteni, hogy sza-badnak vélik a gazdát saját házában gyanusi-tani, becsmérelni, sőt pofon is teremteni, a törvények által kiszabott korlátokat átépni: kigyót, békát kiáltanak Berenczeyre. Dobolyi Sándor bátyákkal szólva: „Chacun a son gout.”

Midőn a helyt állomásozó sorkatonaság derék ezredese — ki mint katona nem sokat törődik a politikával — arról értesült volua: hogy katonái azon pártnak védelmezték gyű-lését, mely a fennálló kormány, s a szentesi-tett törvény ellen tör, s hogy épen a katona-ság felállításra közben osztották ki a kormányt rágalmozó pamphletteket: ingerülten ugorva fel székéről, következőleg kiáltott fel: hát alkotmányos kormány alatt, ily képtelenségek is megtörténhetnek?!

Berekesztjük ez uttal apróságainkat egy nagy férfi megnevezésével, ki nem más, mint Hints ifj. Dániel (ily eredetileg subscri-bál ez az eredeti fő) kiról, bár szélsőbali ma-tator, semmit sem lehet mást mondani, mint, hogy ő is a m.-vásárhelyi apróságok közé tartozik.

KÖZGAZDASÁG.

(Vége.)

II. Kiadások.

A) Egyesületek.

1. Lakás 2923 frt 33 kr.
2. Tiszti és szolgálai fizetések:

vezértitkár 1500 és 300 ft lakbér	
pénztárnok 1000 „ 300 „	
két irnok 1000 „	
két szolga 900 „	
rendkívüli 400 „	5300 „ — „
3. Irodai és kezelési költség	600 „ — „
4. Iróti tiszteletdíjak	1720 „ — „
5. Fametszetek	120 „ — „
6. Nyomdai költségek	3000 „ — „
7. Postaköltségek	600 „ — „
8. Könyvkötő munkák	300 „ — „
9. Könyvek és folyóiratok . .	600 „ — „
10. Gyűjteményi tárgyak . . .	1477 „ 54 „
11. Iparmúzeum előmunkálatai	2000 „ — „
12. Érmekre	150 „ — „
13. Lakásátvitőre és előre nem látott kiadásokra . . .	309 „ 13 „

Összesen 19100 „ — „

B) Ipariskolákra.

1. Két új ipariskola felszerelése	500 „ — „
2. Tanárok díjazása a 6 ipariskolában együtt	6000 „ — „
3. Tanodai kiadások	800 „ — „
4. A hazai első takarékpénztár alapítványának tőkésítése	800 „ — „

Összesen 8100 „ — „

III. Mérleg.

Egyesületi	Ipariskolai	Összes
Bevét. 19294 fr. 62 kr.	10045 fr. 38 kr.	29340 f.
Kiad. 19100 „ — „	8100 „ — „	27200 f.
194 „ 62 „	1945 „ 38 „	2140 f.

Ha ezek után egyesületünk évi működésén végig tekintünk, örömkre szolgál azon észleletet tehetnünk, hogy az egyesület tevékenysége minden tekintetben öröndetes lendületet vett. Azonban minél nagyobb buzgalom fejlik ki a hazai ipar emelése terén, annál mélyebben érezzük azon teendő sokaságát, melyeket hazai iparunk versenyképessé tétele követel — Ne tévesztjük szem elől egy pillanatig sem, hogy hazai iparunk emelése s a külfölddel való versenyre képesítése oly követelmény, melytől nemzetünk erőteljes haladása és nagysága függ, — s hogy e követelmény teljesítésére csak szilárd összetartás és lankadhatlan buzgalom képesít bennünket.

E tudat lelkesítsen mindnyájunkat arra, hogy országos egyesületünk anyagi és szellemi erejének emelésére mindazt megtegyük, a mi az egyes tag tehetségétől vagy befolyásától telik.

Kelt Pesten, az osz. magyar iparegyesület 1872. évi april 18-án tartott igazgatósági üléséből.

Weninger Vincze,
elnök.

Mudrony Soma,
vezértitkár.

Felelős szerkesztő **Szász Béla.**

Nyiltér*)

Tkts. Köváry László urnak.

Helytt.

Uraságodhoz f. h. 14-én intézett nyilt felszólításomra illetéktelen egyéniség nevében kapok egy hazugsággal és alaptalansággal teljes választ.

Ezen egyéniséggel szemben törvény előtt állunk és az igazságszolgáltatást ott fogják részünkre eldönteni, én tehát ismételtén csak uraságát szólítom fel, azon általam áttekintés végett átadott okmány visszaszolgáltatására kü-lönbeni határozott fellépésem, előbb adott nyilatkozatom fentartása mellett.

E nyilatkozatot, ez esetben a királyhá-gón tuli lapokban is közölni fogom, és úgy hiszem, hogy t. k. Kövári ur neve ott is ösmeretes. A következményt aztán tulajdo-nitsa magának, mert ő kényszerít e lépésre.

Fried Adolf.

Idegenek névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvárt, máj. 18-án.

Zazana Papulák özvegy Tordán, Buda József birtokos Déás, Doza Károly birtokos M.-Vásárhely, Serlig Emil kereskedő Bécsből, Batori István ügyvéd Debreczenből, Márk János birtokos Szatmárról, Tókés József birtokos Kolosról, Kléber Gáspár kereskedő Aradon, Lóra Lajos birtokos Enyedről, Fligel Nándor birtokos Tordán, Dóza Dániel birtokos M.-Vásárhelyről, Svarcz Samu magánzó Pesten. Késér Ist-ván birtokos Zilahról, Dr. Bertalan Pestről. Br. Kemény László birtokos Gáldról, Roth Márkus kereskedő Sojmosról, Szeremlei Lajos birtokos Déván, Földvári Mihály birtokos Tordán, Ratkóskt Károly kereskedő Járán, Ferencz Eduárd kereskedő Iglón Szepesmegyében, Lemberger Samuel birtokos Felvinczen, Rozenthal N. kereskedő Pest.

*) E rovat alatt közöltékért csupán a sajtótá-lóság irányában vállal felelősséget Szerk.

